

●

**ПІДГОТОВЧИЙ ДОКУМЕНТ
ДО ЛИСТА-УГОДИ МІЖ
ФІЛОНОМ КМІТОЮ ЧОРНОБИЛЬСЬКИМ
ТА БРАТІЄЮ МОНАСТІРЯ СВЯТОГО
МИКОЛИ ПУСТИНСЬКОГО (1584)**

Продовжуючи досліджувати особу сенатора Філона Кміти Чорнобильського та його діяльність як очільника Віленського братства¹, ми натрапили на ще один документ, що описує його спори в Київській землі. Лист цей зберігається в Чернігівському обласному історичному музеї².

У 1585 році Філон Кміта Чорнобильський уклав підсумкову угоду з братією монастиря святого Миколи Пустинського. Її ми публікували у виданні студії з історії Великого князівства Литовського «Ukraina Lithuania»³. А цей же документ, що зберігається в Чернігові, розкриває механізм того, як ця угода готувалася, яке було представництво сторін та як вдалося прийти до порозуміння. Оскільки письмових згадок про життя Філона Кміти не так багато, документ представляє неабияку цінність.

При публікації тексту враховано рекомендації сучасної едиційної археографії, використовувався критично-дипломатичний метод згідно з «Правилами видання пам'яток, писаних українською мовою та церковнослов'янською українською редакції»⁴. Було збережено основні елементи графіки літер та орфографії тексту джерела, але для кращого розуміння до тексту були внесені елементи сучасної орфографії й пунктуації.

ТЕКСТ ДОКУМЕНТА

Мы полюбовные едначи зобусторон вбраные ѿ его млсти | пїна Филона Кмиты Чорнобылского воеводы смоленского | старосты вршанского а ѿ ѿца игумена манастиря | светого Николы Пустынского в Киеве ѿца Макария | и ѿ всее братии того манастиря Пустынского а мено | вите которые на тот час при ѿцу игумену были | то ест Михайло иконом Сидор дьякон полатник Ивна | Золотый Иван Федорович ГѸникей Каневец Гарасимъ Черно | былецъ Максимъ Яковлевич. Я Мелентей Хребтович вла | дька и епископъ Володимерский Берестейский и архи | мандрить печерский киевский а я Богдан Сапега кашталн | берестейский Богуфал Павша подсудок Дмитръ Елецъ писарь | врдники земьские киевские Миколай Макарович Ивашен | цовича Матыс Бережецкий врдникъ брагинский застано | вили есмо межи их млстами то ест межи его млстью пїомъ | ... []* ... | его чернцовъ манастиря светого Николы Пустынского тым | вбычаем што которое право такъ зъ стороны его млсти пїна

1 *Березенко Богдан*. Очільники Віленського братства в реєстрі під час його заснування в 1584 році // *Православ'я в Україні*. Київ, 2016. С. 758-762.

2 Інвен. № Ал.864.

3 *Березенко Б., Лукін Д.* Лист-угода між Філоном Кмітою Чорнобильським та братією монастиря святого Миколи Пустинського (1585) // *Ukraina Lithuania*. – 2017. – Т. 4. – С. 220

4 *Німчук В. В.* Правила видання пам'яток, писаних українською мовою та церковнослов'янською українською редакції / НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут української мови. – Ч. 1. – Київ, 1995. – 34 с.

* Щонайменше одного рядка бракує.

| воеводы яко манастира светого Николы ѿ немалого часу | за позвы точилосе межи их млстами и тепер еще недокончилосе | и на вбедве стороне доброволне перед нами полюбовными едначи | вѣдложивши на тот час вси позвы на сторону и права вшелакие | в што межи собою правне до того часу чинили то *ест* в кгрунты | села Шепелицкого и седа Демидович рокъ певный ку выеханью | принали в року пришломъ тисеча пятьсот всмьдесат пѣтом | мсца сентябра всмого дна водле старого календару на день роже | ства Пречыстое Богородицы руского свѣта таким вбычаем | иж его млсть пан воевода смоленский мает зъ своею стороны двохъ | приятел вывести : А втець игумен з братиею своею других двоих | приятел на кгрунт шепелицкий перве выехавши мают приятели | зобусторон вбранные згодишисе межи их млстами помено | вать и кому што належит при той стороне зоставит такъ теж | потомъ тымъ же вбычаемъ и в Демидовичах застановить | мают : А где бы вбедве стороне зозволившысе хотели для покою || своего вечного вѣденоу вдинъ другому з одного пустит тые ж пѣнове при | ятели которые выедуть мають то межи их млстами застановит | и тое теперешнее застановене их млсть судовне мощно утвердить | А где бы его млсть пан воевода смоленский самъ зъ своими приятelmi | на тот рокъ не стал албо зъ зуполною мощю на местце свое кого не высрал | албо теж и ставши тому постановеню досыть чинити не хотел | тогды повинен заплатити будеть заруки игумену и чернцом | четыриста коп грошей а тые приятели которых игумен | и братья его светого Николы манастира Пустынского вые | дуть мают слушных доводов выслухавши границу чернцом учи | нит и заведши подать чого вни вже вечными часы въ по | кою и вдержаню того будучи мают уживать так теж где бы | втець игумен Макарей и братья того манастира светого Николы | Пустынского на тот назначоный час зъ приятели своими не | выехали албо кого зъ зуполною мощю на тот рокъ на свое местце | не высрала албо и выехавши албо выславши в месце тым полю | бовне | []** мл[с]ть пан воевода смоленский имъ вписал | вни сами подлегыши заруку четыриста копъ грошей плати | ти и выполнити повинни будут : А где бы по вномъ за | становеню тых приятел которых тамъ выедут будъ пан | воевода будъ теж втець игумен з братею своею не хочечи вного | застановеня полнити в чом колвекъ выступили тогды вдин | другому повинен будеть заплатити четыриста копъ грошей | а заплативши тую заруку пред се тое постановене приятелское | у каждого права вечными при мощи зуполной застати | мает : А до того часу и до померкованя приятелского которые | межи их млсти постановит мают маютсе их млсть вдин про | тиво другому заховавши до того часу справы вшелакие ку | праву належачие во впокою не чинечи нияких кривдъ зупокойне | се заховати такъ яко теперъ хто чого *ест* во вживаню *ест* и | вдин другому жадных позвов не мают давати под тою ж зарукою | четырмасты коп грошей и на то дали есмо сес наш листъ з на | шими печатми и с подписомъ рукъ наших : до которого за || становеня межи нас учиненого я Макарей игумен с чернцами | братею того манастира зазволивши и при их млсти печатех | и свою печать до сего листу его млсти пѣну воеводе смоленскому | даного приложили и которые з нас писати умели руки свои подписали а ѿ его млсти пѣна воеводы смоленского также | намъ подписомъ власное руки его млсти дан писан | у Киеве року божего нароженя тисеча пятьсот всмьдесат четвер | того мсца вктебра третего дна водле старого календару [МР].

[сім печаток]⁵

** Кінець одного рядка й початок другого втрачено.

5 Печатки Філа Кміти та Богдан Сапеги опубліковано: Ситий І. КОЗАЦЬКА УКРАЇНА: печатки, герби, знаки та емблеми кінця XVI-XVIII століть / НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського; Чернігівський обласний історичний музей ім. В. В. Тарновського. – К.: Темпора, 2017. – С. 262

Макарей игумен власная рука	Мелентей Хребтович епископ и
Никифор сщеник	архимандры власною рукою [MP]
Иван Федоровский	Богдан Сопъга каштелан Бер(е)стей
	скии рукою власною [MP]
	Богуфаль Павша падсудок ки евский
	рука власн [MP]
	Дмитръ Елецъ писарь земский :
	киевъский
	Mykolaj Makarowicz
	Матыс Бережец кий власна рука
	[MP]

[на звороті аркуша, коричневим атраментом:] зложенъе иж на въеханъе на кгрун | шепелицкий |

Березенко Богдан Олексійович – керівник громадської організації «Балтійські студії» (Київ, Україна). У 2013–2017 роках аспірант Інституту української археології та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України.

Berezenko Bogdan Oleksiyovych – the head of the public organization «Baltic Studies» (Kyiv, Ukraine). In 2013–2017, graduate student at the Hrushevsky Institute of Ukrainian Archeography and Source Studies of the National Academy of Sciences.

Лукін Дмитро Всеволодович – провідний бібліотекар відділу рідкісних книг та рукописів Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Lukin Dmitry Vsevolodovich – the leading librarian in the department of rare books and manuscripts of the Scientific Library of the M. Maksymovych Kyiv National Taras Shevchenko University.

PREPARATORY DOCUMENT TO THE LETTER-AGREEMENT BETWEEN THE FILON KMITA CHRONOBILSKY AND THE BROTHERS OF THE ST. MYKOLY PUSTINSKY MONASTERY (1584)

The publication of this preparation document of agreement between Filon Kmita Chernobylsky and the Brothers of the monastery of St. Nicholas Pustinsky in 1584 gives an opportunity to better understand who Senator Filon Kmit was, how he acted, where he was, what he was interested in at the time, who were his comrades and who was around him communication.

The published document is an attempt to answer these questions. In our plans, the publication and other documents related to the work of Filon Kmita in 1584-1587 years.

Keywords: *Filon Kmita Chernobylsky, the Grand Duchy of Lithuania, Vilnius Brotherhood, the monastery of St. Nicholas Pustinsky.*